

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 12րդ շրջանի (96 օգոստոս — 97 մայիս) բաժնորդագրին է 20 ֆր. կանխիկ կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 1/2 ֆր. հաշուելով և 1897 մայիս ամսին անդին չանց ներս պայմանով:

Նամակ և ծրար պէտք է դրկել հետևեալ հասցեով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France):

ԺԲ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 85

1897 ՄԱՅԻՍ 29

1897 ՄԱՅԻՍ 17 (2. S.)

ՇԱՐԱԲ

Կը հրատարակուի Դ. և Շ. Բ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Պայագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, հաճառելով և կառավարման կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագրուել չհրատարակուած ձեռագիրները: Գանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Գանուցման 1 միջակ գիրք 1 սանդիակարժէ: 1 գիրքի գիրք 2 սանդիակարժէ:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

"ԱՐՄԵՆԻԱ"Ի

Ժ Գ ՇՐՋԱՆԻՆ

(1897 ՕԳՈՍՏՈՍ — 98 ՄԱՅԻՍ)

Արմենիայի 13րդ շրջանի (1897 օգոստոս — 98 մայիս) բաժնորդագրութիւնը բացուած է արդէն:

12րդ շրջանի բաժնորդագրութիւնը կը լրանայ ներկայ մայիս ամսի վերջը և 13րդ շրջանի առաջին թիւը կը հրատարակուի օգոստոս ամսի 4ին (յուլիս 23) չորեքշաբթի օրը:

Որպէս զի այս երկամսեայ սովորական դադարի միջոցին մեր բաժնորդներ բոլորովին զուրկ չմնան կարեւոր լուրերէ և տեղեկութիւններէ, մենք մեր բաժնորդագրական պայմաններէ դուրս երկու թերթ ալ աւելի կը հրատարակենք, մէկը յունիս 7/19ի շաբաթ օր և միւսը յուլիս 10ի (յունիս 28) շաբաթ օր: Այդ երկու թերթեր կը զրկենք թէ՛ մեր այժմեան բաժնորդներին և թէ՛ առնոց որոնք նոր բաժնորդ կը գրուին 13րդ շրջանէն սկսելով: Որովհետեւ մենք մեր արձանագրուած բաժնորդներին թուին համեմատութեամբ կը տպենք մեր թերթեր և ոչ աւելի, կը խնդրենք որ 13րդ շրջանին բաժնորդագրուիլ ցանկացողները փութան հիմակուրէն բաժնորդագրուելու որ չզրկուին այդ երկու թերթեր ստանալէ:

Արմենիայի բաժնորդագրութեան պայմանները նոյն կը մնան: Առնալ որ հիմակուրէն կը բաժնորդագրուին, ամբողջ 13րդ շրջանին (1897 օգոստոս — 1898 մայիս) համար կը պարտին վճարել կանխիկ 20 ֆրանգ, որը գերութեան համար կարող են նաև մաս առ մաս վճարել կանխիկ 5 կամ 10 ֆրանգով: Իսկ անոնք որ ուշանալով չեն կրնար շրջանի սկզբէն՝ այսինքն օգոստոս ամսին ստանալ թերթերը, ամսական 2 1/2 ֆրանգի հաշուով պէտք է վճարեն իրենց բաժնորդութիւնը, քանի՜ ամսի համար որ ուզեն: Մէկ շրջանի բաժնորդագրին հաշիւը՝ յաջորդող միւս շրջանի բաժնորդագրին հաշիւին հետ չկապուիր:

ամեն մէկ շրջանի հաշիւը զատ զատ կը բռնուի:

Առնալ որ ԱՐՄԵՆԻԱԻ ՕԺԱՆԴԱԿ ԳՐՈՒԵԼՈՎ կը կատարեն ՕԺԱՆԴԱԿԻ պարտաւորութիւնը, իրաւունք կունենան, իրենց թերթէ զատ, ուրիշներին համար քանի թերթ որ ուզեն, ստանալու իրենց հասցեով և ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանգ բաժնորդագրելով:

«Արմենիայի Օժանդակ»ութեան կանոնագիրը կը զրկուի ցանկացողներին:

ՅԱՎԱՆԴԱՅԻՆԹԻՒՆ

Խմբագրական ազդ. — Մեծ բղնամիւս. — Նամակ թիւարթիւն (վան). — Բաց նամակ վան. և առ. — Հայերի թիւարթիւս. — Նուիրատուութիւններ Արմենիային. — Արմենիայի պատասխաններ. — Տեսակցութեան ժամ. — Տ. Ղեւոնդի տարեցոյցի մասին. — Թիւրքիական լուրեր. — Յունարթիական պատերազմը եւ մեծ պետութիւնները. — Մանուկներ:

ԽՄԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Ինչպէս արդէն ծանուցուած է, Արմենիայի 12րդ շրջանը կը վերջանայ այս թուով. բայց յունիս 19ին և յուլիս 10ին եւս մէկ մէկ թիւ կը հրատարակենք: 13րդ շրջանի առաջին թիւը կը հրատարակուի օգոստոսի 4ին (23 յուլիս):

Կը խնդրուի որ հին հաշուէն պարտք ունեցողները փութան իրենց հաշիւ մաքրելու և նոր շրջանին բաժնորդագրուիլ ուզողներն ալ չուշանան բաժնորդագրութեան օրպէս զի չզրկուին նոր շրջանի ախորջ թիւերն ունենալէ:

Բաժնորդագրութեան համար տըպագրուած պատրաստ նամակներ, մեր հասցէ կրող պահարանով մէկտեղ, զրկուած են մեր բոլոր հին բաժնորդներին, իրենց գերութեան համար:

Արմենիայի անկեղծ բարեկամներին և բոլոր համակրողներին կոչում կընենք իրենց ջանքեր կրկնապատկելու, նոր շրջանին մէջ Արմենիայի բաժնորդներին թիւն աւելցունելու և նոր ոյժ տալու համար անոր:

Արմենիային համակրողները պէտք չէ որ բոլոր աշխատանքի ծանրութիւնը թողուն անոր խմբագիր. տնո.

րէնի վրայ: Մի մեծ գործ կատարուած, մի արդիւնաւոր ոյժ գոյացած կը լինի եթէ իւրաքանչիւր համակրող բաժնորդ իրին Արմենիային. իսկ եթէ ինք արդէն բաժնորդ է, գէթ 1 վրձարող բաժնորդ ալ գտնէ: Ինքնին մի մեծ բան չէ այդ, մի ծանր աշխատանք չէ. բայց եթէ շատեր այդ փոքրիկ աշխատանքն իսկ յանձն առնեն, բաւական մի ոյժ կը գոյանայ:

ՄԵԾ ԹՇՆԱՄԻՆ

Ազգային վիճակին նկատմամբ տըգիտութիւնը մեր ամենամեծ թշնամին եղած է: Այդ է մեր ազգային փափաքների անյալողութեան գլխաւոր պատճառներէ մին:

Ո՛ր հայը չուզեր իր ազգի ազատութիւնը բայց ուզելուն վրայ մինակ չէ բանը. պէտք է գիտնալ թէ ի՞նչ պէս պէտք է վարուիլ այդ ազատութիւն ձեռք բերելու համար: Իսկ այդ հասկնալու կարողութիւն ունենալու համար ալ պէտք է այդ գործերի մէջ փոքրիշատէ զարգացած լինի դատողութիւնը. պէտք է ուսումնասիրել ազգին ներկայ և անցեալ վիճակը, պէտքերը, կարողութիւնը, գործերը և գործիչները:

Ուստի մեր առաջին գործ պէտք է լինի այդ բաներ հասկնալը ընդհանրացունել մեր ազգի մէջ, ազգային գործերին նկատմամբ մտածելու, հասկնալու, դատելու կարողութիւնը մշակել մեր ժողովրդի մէջ. ապա թէ ոչ այս ու այն մի քիչ ճարպիկ շաղախանի խօսքերին ու ձեռնածութիւններին կը խաբուի, գործիք կը դառնայ կամ մեր հանրային թշնամիի մը՝ որ մի քիչ ստակ խաղցունելու ենէ, լարած մեքենայութիւններին զոհ կերթայ:

Ոչ միայն գաղափարներն ու զգացումները, այլ և իրենք ու եղելութիւններն են որ կը կառավարեն աշխարհը: Ուրեմն պէտք է իմանալ, գիտնալ թէ ի՞նչեր եղած կան, ի՞նչեր կը լինին այժմ, ի՞նչեր կը դառնան աշխարհի մէջ: Լուրեր, տեղեկութիւններ պէտք է ստանալ: Երբ եղելութիւնները, գործերի վիճակը ճշգիւ չգիտնանք, շատ սխալներ կը գործենք:

Այդ լուրեր և տեղեկութիւններ տալու, ազգային գործերին նկատմամբ

մամբ ժողովրդի դատողութիւնը զարգացունելու միջոցներէ մին ալ լրագիրն է. գաղափար տարածելու գըլխաւոր միջոց մը, հասակաւոր մարդերին համար դպրոց մ'է այն: Մէկ մարդ իր գաղափար տարածելու համար կրնայ խօսիլ իրեն մօտ գտնուած 10 20 մարդի հետ կամ հարիւրաւորներին հետ եթէ առնոց տեղ մը հաւաքուած լինին. իսկ լրագիրը աշխարհի զանազան կողմեր ցրուած հազարաւոր հայերի հետ միանգամայն կը խօսի, ժողովրդին միտքը կը բանայ, անոնց մէջ տարածուած ծուռ ու մուռ գաղափարները շտկելու կը ծառայէ և հեռաբնակ հայերն իրար վիճակին կը ծանօթացունէ:

Մեր ժողովրդի մէկ մեծ մասին մեր ազգային գործերի ներկայ վիճակին և հանգամանքներին վրայ ունեցած խորին տգիտութիւնն է պատճառ որ սնտիապաշտութեամբ հաւատ կընծայէ այս ու այն մութ անկիւններէ եկած ձայներին, հրաշալի գորութիւններ կենթադրէ և կը քաջալերէ զինք շահագործող պատգամախօսները որ կը յանդգնին ելնել այնպիսի ոռոտ լուրեր տարածել խաբել խաբելով, իրենց գիմակ վարառնել ուզողներին դէմ խելքի մտքի հակառակ այնպիսի բաներ տարածել քաղքէ քաղք թափառելով, որ մարդ կը չուարի թէ առնոց այդպիսի բաներ անելու յանդգնութեան վրայ զարմանայ թէ ժողովրդի մէկ մասի ստակալի տգիտութեան ու գիւրահաւանութեանը վրայ որ խաբուելով զոհ կերթայ առնոց:

Մեր ժողովրդի թշուառութեան ամենամեծ մէկ պատճառը տգիտութիւնն է, իր կացութեան, կարողութեան ու պէտքերին անգիտակից վիճակ մ'ունենալն է որով կը խաբուի և կը հետեւի այնպիսի հրաւերներին որոնք այսօրուան, անմիջական արդիւնք կը խոստանան, թէ և բոլորովին ապարդիւն և լոկ աղէտաբեր լինին. իսկ երկարատեւ աշխատութեան և համբերութեան կարօտ բայց արդիւնաւոր գործունէութեան օգուտներն ըմբռնելու, մի քիչ հեռուն տեսնելու անկարող կը գտնուի դեռ:

Մեր մեծ ու հզօր թշնամին տգիտութիւնը, անհասկացողութիւնն է. թիւերին, այս ինչին, այնինչին դէմ կռուելէն տասնապատիկ աւելի դժ-

գլար է կռուիլ այդ սոսկալի թշնամիին
գէտ երբ նա արմատացած է :

Բայց ամենէն մեծ, ամենէն սուրբ
կռիւն է այդ որը պէտք է անվհատ
մղէ հասկացող դասակարգը, հայ ազ-
գի ազատութեան գործը իրեն սրտին
մօտիկ ունեցող և դատողութիւնը փո-
քրիչատէ զարգացած մասը :

Այդ կռիւը մեր հանրային թշնա-
միի դէմ 12 տարիներէ ի վեր կը շա-
րունակէ Արմէնիան և պիտի շարու-
նակէ քանի որ այդ կռուի համար ոյժ
տուող և գործին ներկայ և ապագայ
օգտակարութիւնը տեսնելու չափ կա-
րող մաս մը կայ հայ ազգին մէջ :

Մ. Փ.

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻՐՔԻԱՆԻ

Վան, 9/21 ապրիլ 97

Արդէն 4.5 օրէ ի վեր կը պատե-
րազմի Յունաստան մեր թիւրք կա-
ռավարութեան հետ : Այս առթիւ
տեղւոյս կուսակալն երկու օր առաջ
իրեն մօտ կանչեց 5 Հայ և 5 թիւրք
գլխավորներ և անոնց ծանուցանելով
Յունաստանի հետ եղած պատերազմը,
ըսաւ որ Բ. Դուռէն ազդու հրաման
ներ եկած են որպէս զի բնաւ չփոթ և
խռովութիւն չպատահի. հակառակ
պարագային, խստիւ կը պատժուին
խռովարարներ. ձեր հասարակու-
թեանց պէտք է ծանուցանէք որ
հանդարտ կենան և այլն : Այսօր Տա-
ճիկներ սաստիկ հրճուանաց մէջ են
որովհետեւ հեռագրով ծանուցուած
էր իրենց որ իբր թէ Յոյներ սահմա-
նագլխէն վանուած և յունական քանի
մը քաղաքներ գրաւուած են :

Թուրք հասարակութիւնը միշտ
աշխատած է և կաշխատի նոր կոտո-
րածներ յառաջ բերել. իսկ կառավա-
րութիւնը ցարդ արգելած է : Թուր-
քեր ինչպէս և Գուլ զեր չեն դադարած
լուրեր և տարածայնութիւններ տա-
րածելէ որպէս զի իրենց գրգռու-
թիւն միշտ վառ մնայ և նոր շահատա-
կութեանց սկսին. կողոպուտի և աւա-
րի համը մանաւանդ բերանին մնա-
ցեր է :

Այստեղէ երկու թիւրք իրենց
քով թէնեւ կողմէն զրկուած են Ա.
տրպատական լրտեսութեան համար
որ իմանան թէ իրօք հայ գաղաներ
յարձակում պիտի գործեն կամ
գաղտնի պիտի մտնեն օսմանեան եր-
կիրները : Պէտք է ասել որ հայ յե-
ղափոխականներու այս կողմը գալը
կամ անոնց կողմէ ոեւէ ցոյց պիտի
առաջացունէ խիստ գրգռութիւն թէ՛
թուրքերու և թէ՛ Գուրդերու մէջ և
այդ պարագային կառավարութիւնը
հաւանականաբար թոյլ պիտի տայ
նոր կողմորածներ անելու (թէեւ մին
չեւ ցարդ ցոյց կուտայ թէ կուզէ ար-
գիւն) և մենք սոսկալի կորուստներ
կունենանք որովհետեւ հայ ժողո-
վուրդը, քաղաքացի և գիւղացի, ո՛չ
ոյժ, ո՛չ ինքնապաշտպանութեան ոգի
և միջոց ունի այժմ :

Ափսո՛ս, եթէ մեր ոյժ չլատուած
չլիներ, եթէ մեր յեղափոխականներ
իմաստուն և անցուցամուլ գործունէու-

թիւն մը ունեցած լինէին ցարդ, ան-
շուշտ Հայը կարող կը լինէր հիմա օգ-
տուիլ հանգամանքներէն.....

Ս.

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ՎԱՆԷՆ

Առ * * *

Սիրելիդ իմ * * *

Ձեր նախորդ նամակով կը գրէք
թէ քանի որ հոսանքի մէջ ընկած ենք,
պէտք է շարունակենք մեր կռիւ,
ապա թէ ոչ արդէն թշուառութիւնը,
համաճարակն և սովը կը սպառեն մեր
ժողովուրդը : Ճիշտ է որ այս երեք
պատուհանները շատ ֆիսա կուտան
մեր ժողովուրդին : — Բայց ի՞նչ կռիւ
շարունակենք, ո՞վ է կռուողը. միթէ
չգիտէք որ հայ ժողովուրդը երբեք
կուռած չէ, միայն ոչխարի նման կու-
տորուած է. գրէթէ միայն վան քա-
ղաքին մէջ ինքնապաշտպանութեան
բաւական կարեւոր շարժում տեղի ու-
նեցաւ, այն էլ իրմէնականների պատ-
րաստութեանց շնորհիւ. բայց կառա-
վարութեան թնդանթնների առջեւ
տեղի տուին և դժբախտաբար կռուող-
ները մեծ ոյժ ունենալով մէկտեղ
Պարսկաստանի սահմաններին մօտ
այնքան ցաւալի կորստեան մատուե-
ցան : Ձէյթունի և Սասունի ան-
մատչելի լեռներն անգամ չկրցան
երկար դիմանալ. մնացեալ հարիւրա-
ւոր քաղաքների և բերաւոր գիւղե-
րի մէջ Հայեր ոչխարի նման կոտո-
րուեցան : Չըսենք ա՛լ կռիւ շարու-
նակել, պէտք է ըսել կոտորած շարու-
նակել, մանաւանդ հիմայ որ ա՛լ ոգի և
կենդանութիւն չէ մնացել ժողովուրդին
մէջ : Եւրոպան 100 հազարաւոր զո-
հերէն յետոյ էլ անտարբեր մնաց, կը
կարծէք որ նոր զոհերով սթափի.
դժբախտաբար այժմ էլ աւելի ան-
տարբեր պիտի մնայ՝ իր ուշը Յու-
նաստանի խնդրին տալով : Իսկ ար-
տասահմանէ մի քանի տասնեակ կամ
հարիւրեակ մարդիկ ի՞նչ պիտի կըր-
նան անել, երբ մեր ժողովուրդ ո՛չ
այնքան զարգացում և ո՛չ կարողու-
թիւն ունի ինքնապաշտպանութեան և
ազատութեան կրակով վառուելու :
Ուրեմն ցոյց և շարժում անել կը նը-
շանակէ անպայման Հայը կոտորածի
մատնել, զայն արագապէս կորստեան
անդունդը գլորել : Ուստի հիմա մեր
աշխատութիւն պէտք է լինի պառ-
կանել մեր ժողովուրդը յարմարա-
գոյն օրերի հաւաք : Ինչո՞ւ աշխա-
տինք մնացեալ Հայերն ալ անմիջա-
պէս հիմա սպառել տալ, մանաւանդ
թէ նոր կոտորածներէ յետոյ թշուա-
ռութիւնը հիմակուրէն հարիւրապա-
տիկ պիտի լինի և շատերը կրօնափո-
խութեան մէջ պիտի գտնեն իրենց
փրկութիւն : Ա՛խ, հայ ժողովուրդի վի-
ճակը սարսափելի է այժմ. մեր սիր-
տերը կը խշխշան. ի՞նչ օգուտ սա-
կայն որ անկարող ենք մի դարման
տանելու և առաջարկուած դարման-
ներն ընդհակառակն մահացու ար-
դիւնք առաջ կը բերեն : — Աշխա-
տի՛նք և յուսա՛նք, թերեւս աւ օրեր
տեսնանք :

Աւելորդ կը համարեմ այս մասին
աւելի գրել. արդէն նախորդ նամա-
կովս էլ գրած եմ և կարծեմ այժմ
դուք ևս համաձայն էք մեզ հետ : Այ-
նապէս ինքնապաշտպանութեան
գաղափար և միջոց տալ ժողովուրդին
որպէս զի վտանգի պահուն կարելի
եղածին չափ աժան փրթի ու կարե-
նայ մի քիչ ինքզինքն պաշտպանել :
* * *

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻՒՐՔԻԱ

Բաղէշի նախորդ Առաջնորդ Տ. Յակո-
բս Մ. Վ. Դահլազլեան որ մահի դա-
տապարտուած և յետոյ արձակուած էր,
Հալէպի ճանքով Կ.պօլիս եկած է մայիս
8/20ին, Ազգ. Պատրիարքարանի տրամա-
դրութեան ներքեւ մնալու համար :

— Պատրիարքական փոխանորդ Հայ-
րը Տ. Զաւէն Վ.ին հետ մէկտեղ մայիս
12/24ին Ամեն. Օրմանեան Ս. Պատրիար-
քի կողմէն գնաց անգլիական դեսպա-
նատունը և շնորհաւորեց Վիքթորիա
Թագուհիի ծննդեան տարեդարձը :

ՆՈՒՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ԱՐՄԷՆԻԱ»ԻՆ

Շնորհակալութեամբ կը հրատա-
րակենք Արմէնիայի նպաստելու հա-
մար մեզ հասած հետեւեալ նուիրա-
տուութիւնները.

Թիւրքիայէ Մի Հայ կաթողիկ 125
Փր. և 50 սնթմ. : Մ. քաղաքէն թիւ
162 Հայրենասէր Հայը 105 Փր. և 50
սնթմ. : Ս. քաղաքէն Ա. 50 Փր. : Բա-
տաւիպէն Բ. Տ. Միշասեան 20 Փր. :
Սեքրքը Ծօլսէն Տ. Վ. 5 Փր. և 10 սնթմ.
Ռանգուլէն Բաղտասար և որդի 5 Փր. և
Ֆարմաճէն Տօքթ. Գրիգորեան 4 Փր. և
80 սնթմ. :

ԱՐՄԷՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Կալաց. Ղ. Կ. — Ձեր ուզած
Մայր Հայաստանի պատկերները չու-
նինք :

Պոռաքայա. Յ. Յ. — Ստացանք
Ձեր զրկածը և Լոնտոն գրեցինք Ձեր
ուզածը զրկուելու համար :

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄ

Որպէս զի Արմէնիայի երկամսեայ
դադարի միջոցին խմբագրութեան
գրադուռները՝ որոնք անընդհատ ու-
շագիր աշխատանք կը պահանջեն,
տարածամ այցելութիւններ ընդու-
նելու համար չընդմիջուին և ժամա-
նակի կորուստ ալ չպատճառի ի զուր,
հարկ կը համարինք ծանուցանել որ
ո՛վէ գործով տեսակցութեան համար
Արմէնիայի խմբագրատունը գալ ու-
ղղները պէտք է որ կէսօրէն յետոյ
ժամ 3 1/2էն մինչև 4 1/2 զան և իրենց
ըսելիքը ինչ որ է առանց երկարա-
բանութեան յայտնելով, մեր ժամա-
նակ խնայելու շնորհն ընեն մեզ :

Տ.ՂԵՒՈՆԴԻ ՏԱՐԵՑՈՅԻ ՄԱՍԻՆ

Կալացի Արթ. Տ. Ղեւոնդ քահա-
նայ փափազեան կը խնդրէ մեզնէ ծա-
նուցանել ի միամտութիւն իր «Տարե-
ցոյց»ի բանասէր ընթերցողներին թէ
խոստացուած «Նկարագիր»ի հրատա-
րակութիւնը թէեւ ուշացած է իրմէ
անկախ պատճառներով, որի համար
իրենց ներողամտութիւն կը խնդրէ,
բայց մօտ ժամանակէն պիտի ստանան
զայն :

ԹԻՒՐՔԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յոյների Կ.պօլսի պատրիարքը Ամեն.
Տ. Կոստանդիանոս իմացուցեր է Պէլ-
կատի մետրապօլիտ Գեր. Միքէլին թէ
Ֆէնէրի պատրիարքարանը չընդունիր
Իւսքիւպի (Հին Սերպիա) առաջնորդու-
թեան մասին Սերպիա արած պահանջ-
ների հիմնաւոր լինելը, ինչպէս նաեւ Ի-
բէքի պատրիարքութեան մասին ունեցած
յաւակնութիւնները :

Կը կարծուի որ շուտով մի հերձուած
կը ծագի երկու եկեղեցիներին միջեւ որի
հետեւանքը կը լինի սերպական ազգային
ինքնազուխ մի եկեղեցիի հաստատուելը
Սերպիա մէջ, ճիշդ այնպէս ինչպէս Պուլ-
կարիան ունեցած է 1870էն ի վեր :

— Կ.պօլսէն կը հեռագրեն մայիս
27ին. «Իսլամական դեսպան Տ. Ճուվա-
րա ուսմանական գրօշ պարզել տուած
էր նաւակայքը գտնուող յունական նա-
ւերին վրայ, առանց Բ. Իրան իմացունե-
լու կանխաւ և անոր հաւանութիւնն
առնելու : Այս եղելութիւն տխուր տղա-
ւորութիւն մ'ունեցաւ օսմանեան շրջա-
նակներին վրայ »

— Առաջին կարգի Շէֆաքաթ պա-
տուանշան տրուեցաւ օսմ. թնդանթմա-
ճիք զօրքերի մարզիչ Ալմանացի Կրուպ-
քով փաշայի կնոջ :

ԹՈՒՆԱԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բոլոր պետութիւնների կողմէն
խմբագրուած հաւաքական ծանուցա-
գիրը երեքշաբթի օր (մայիս 25)
յանձնուած է արտաքին գործերի
նախարար Թէվֆիք փաշային :

— Պատերազմը գործնականապէս
վերջացած նկատուելով, յունահայա-
տակներին թիւրքիէ մեկնելու հա-
մար տրուած պայմանաժամը որ կը
վերջանար մայիս 25ին, երկարա-
ձգուեցաւ :

— Օսմանեան զօրաբանակին Լա-
րիսաի, Վօլօի, Ֆարապի և Տօմօքոսի
մէջ ձեռք անցուցած զէնքն ու ռազ-
մամթերքը հետեւեալներն են. 17
թնդանթմ որոնցմէ 12ը բերդային և
5ը լեռնային, նաեւ 34,000 ռումբ և
95 ֆուրգոն (սալ) հրետանի (թնդա-
նթի վերաբերեալ բաներ), 96 կառք,
3,170 կրա հրացան, 12,834 սնտուկ
կրա փամփուշտ և պատերազմական
նիւթեր :

— Աթէնքէն կը հեռագրեն մա-
յիս 25ին. « Ամերիկեան «Սինսինա-
թիւս» յաճաւորակը Բիրէ հասաւ :
Օտարազգի վեց զրահաւորներ կը
գտնուին այժմ Բիրէի առջեւ »

— Յոյն կառավարութիւնը Բի-

քթի կարիպալտի տրամադրու-
թեան տակ գրաւ երկու նաւեր, իր
կամաւորներ իտալիա փոխադրելու
համար: Կառավարութիւնը յետոյ
պատուանշաններ պիտի բաժնէ այդ
խմբի արժանաւորներին:

— Կըսուի թէ Եպիքոսի յունա-
կան զօրաբանակի նախկին սպարա-
պետ Մանոս գնդապետը փորձեր է
անձնասպան լինել բանտին մէջ: Իր
սպայալոյտի հետ մէկտեղ Աթէնք տա-
րուեցաւ ուր պիտի դատուի մի պա-
տեւազմական ատեանի աւելեւ:

— «Թալմըզ» կը գրէ թէ սուլ-
թանը հեռագրով շնորհակալութիւն
յայտնեց է Ալմանիաի վիլհէլմ կայս-
րին իր տուած խորհուրդներին համար և
խնդրեց է որ շարունակէ իրեն խոր-
հուրդներ տալ:

— Վիէննայի «Նայէ Ֆրայէ Բէտէ»
լրագրի թղթակիցը Աթէնքէն մայիս
25ին տուած է հետեւեալ տեղեկու-
թիւնները.

«Կանխատեսելով թէ մայրաքա-
ղաքին մէջ անկարգութիւններ պիտի
ծագին, ատոնց առջեւ առնելու հա-
մար՝ ոչ միայն Պայրաքտարի գնդա-
պետի ձեռքին տակ գտնուող ոստի-
կանները Աթէնք կանչուեցան, այլ և
Կրէտէէն վերադարձած բոլոր զօր-
քերն ալ Աթէնք պիտի մնան: Բայց
խնդիր է թէ երկուքէն ո՞րը, թագա-
ւորը թէ նախարարութիւնը պիտի
կրնայ աւելի յոյս դնել զինուորական
ների աջակցութեան վրայ եթէ թա-
գաւորական գերդաստանին դէմ շար-
ժում մը լինի: Սթիւնսքի գնդապետի
կուսակիցներին և գահաժառանգ իշ-
խանի պաշտպաններին միջեւ լրագրի-
ներին մէջ բացուած վէճն ալ աւելի
կը սաստկացունէ մտատանջութիւնը:

«Արկէ դատ, կը վախցուի նաև որ
Կրէտէին Յունաստանի հետ միացու-
մը պահանջելու դադափարը տարա-
ծել չսկսին նորէն. այդ նկատմամբ՝
նշանակութեան արժանի է որ կրէ-
տական ազգային մասնաժողովի նա-
խագահութիւնն ընդունեց արտաքին
գործերի նախկին նախարար Տ. Տէ-
լիեորկի»:

— Թանի թղթակիցը Հռովմէն մայիս
25 թուով հետեւեալ տեղեկութիւնները
գրած է յունական բանակի անկառն
զօրքերի և իտալացի կամաւորների մէկ
մասին նկատմամբ որոնք անկարգութիւն-
ներ գործեցին:

Աթէնքէն եկած մասնաւոր հեռա-
գիրներն ուր և տխուր տեղեկութիւն
ներ կուտան մի քանի իտալացիների
վարժուցիքի վրայ որ կարիպալտեան
ների աւանդական կարմիր շապիկը
հագած էին, բայց երբ Տ. Րիչիօթի
կարիպալտին ճանչցաւ զանոնք, իս-
կոյն փութաց յայտարարել թէ ա-
նոնք իր մարդեր չեն:

Ատով կը բացատրուի արդէն թէ
հսկանական կառավարութիւնը ինչո՞ւ
այնչափ շուտով իրար անցեր էր ա-
տոնք հեռացունելու համար և արգե-
լեր էր ատոնց Աթէնք գալը: Պէթթէ
անիշխանականին իտալիաի մէջ կազ-
մած խումբն էր մանաւանդ որ ամե-
նափառագաւոր տարրերէ կը բաղկա-
նար. ամենամեծ նեղութիւններ կրեց

յունական կառավարութիւնն ատոնք
զինաթափ անելու համար: Ինչպէս
արդէն գիտէք, Ջաւէրտաի մէջ մի
արինահեղ կռիւ պատահեցաւ որով-
հետեւ այդ կամաւորներ չէին համա-
ձայնեց որ զիրենք Եպիքոսէն ուղղա-
կի իտալիա ղրկեն, իսկ յոյն կառա-
վարութիւնն ալ կը վախնար ատոնց
Աթէնք գալէն ուր արդէն չափազանց
խռովայոյզ տարրեր կային և կայծ մը
կրնար զիրենք բռնկցունել և վտան-
գաւոր դառնալ: Հետեւապէս բռնի
զինաթափ արին այդ կամաւորներ.
բայց չորհեաւր տարուած ատեն
կռուի բռնուեցան քաղաքացիներին
հետ, անոնցմէ շը սպաննուեցան և շը
վիրաւորուեցան:

Շորհեաւր դրուելէն յետոյ, տա-
կաւին պահանջիցին որ զիրենք Բիբէ
տանին. բայց նաւապետը (որի նաւին
հետ մի թօրփիլանաւ ալ դրուած էր)
պարզապէս յայտարարեց թէ իշխա-
նութենէն իրեն տրուած հրամաննե-
րը միայն կը գործադրէ: Իտալացի-
ներն այսօր Պրինտիլի (իտալական
նաւահանգիստ) բերուած կը լինին:

— Կ.պօլսէն կը գրեն Վիէննայի
«Բօլիթիշէ Քօրէսթօնէնց» կիսա-
պաշտօնական լրագրին. «Օսմանեան
զօրաբանակի կեդրոնը գտնուող ար-
ժանահաւատ Եւրոպացիների տեղե-
կագիրները կը յայտնեն թէ այն կար-
գապահութիւն որ թիւրք զօրքերին
մէջ կը տիրէ իրենց թեսալիա մտած
ժամանակ, կռուէն յետոյ շատ թու-
ցած է, չնայելով ընդհանուր հրամա-
նատարի ջանքերին. թիւրք զօրքեր
սփռուած են այժմ թեսալիաի ամբողջ
տարածութեան վրայ և կը կողոպտեն
ու կրակի կուտան: Մինակ վօլօ
քաղաքին խնայած են, այն ալ հիւ-
պատոններին և օտարազգի մարտա-
նաւներին շնորհօք է»:

Թանի գրածին նայելով, Ալպա-
նիացի պաշտպաններն են որ թե-
սալիաի ինչպէս և Եպիքոսի (կըսուի
նաեւ Հին Սերպիաի) մէջ գործած են
այն անկարգութիւններ որոնք այդ
նամակի մէջ յիշուած են:

— Պօմպէյէն կիմացունեն թէ այդ
քաղաքի մահմետականներ պատրաս-
տութիւններ կը տեսնեն մայիս 28ին
(երեկ) մի մեծ ցոյց կազմակերպելով
հանդիսապէս տօնելու օսմանեան բա-
նակների յաղթութիւնները:

— Կ.պօլսէն հետեւեալ տեղեկութիւն-
ները կը հաղորդէ Թանի թղթակիցը.

Սահմանազրկէն հետեւեալ տեղե-
կութիւնները ստացայ, որոնց մեծ
մասը՝ թէեւ հետաքրքրական, ասկէ
առաջ պատահած դէպքերին կը վե-
րաբերին:

Թիւրք զօրքերը սքանչելի կեր-
պով վարուեցան ամեն գործի մէջ:
Յոյները՝ վէլէսդիոնէն զատ ուրիշ
տեղ շատ քիչ գիմադրութիւն ցոյց
տուին:

Սահմանազրկուին անցնելէն վեր-
ջը՝ երեք օրի մէջ թիւրքերէն 800
հոգի վիրաւորուեցան և մեռան, միա-
տեղ առնելով նաեւ Մէլունաի անցքի
կռիւները:

Թիւրքերն այդ անցք գրաւելէն

ետքը՝ դէպի Թեսալիաի կողմը իջնե-
լով լաւ ճամբայ մը գտան զոր Յոյնե-
րը նոր յինած էին շատ ճարտար-
ութեամբ: Եթէ այդ նորաշէն ճամբան
չլինէր, չգիտցուիր թէ թիւրք թնդա-
նութածիգներն ի՞նչպէս պիտի կրնա-
յին Թեսալիա մտնել:

Հոնէմ փաշայի խոհեմութիւնը
չափազանց երեւցաւ. կրնար առ
նուազն երեք օրէն կտրել անցնել Ու-
ղիմպոսի շղթայն:

Թիւրքերը բոլորովին անպաշտ-
պան գտան Դուրնալոսն որ գիւղ մ'է:
Այստեղ բնաւ կռիւ չեղաւ. բայց կայ-
սերական զօրքերը շաբաթ օրէն մին.
չեւ երեքշաբթի հոն մնացին և այդ
ատեն կրուսկալով փաշա հասաւ տի-
րեց Լարիսան ուր Յոյները միայն 2
խումբ ձիաւոր թնդանութածիգներ
և 2 գունդ հեծեալզօրք թողած էին:

Յոյների ահն այն աստիճանի հա-
սած էր որ երբ զինակիր կառքի մը
մէկ անիւը փոսի մը մէջ մտնէր, ան-
միջապէս իր տեղը կը ձգէին այդ
կառքը: Լարիսաէն 15 հազարամէթր
հեռուն լեռնային չորս թնդանութ
գտնուեցաւ: Քաղաքը պաշտպանելու
համար տասը հարիւրորդամէթր եր-
կայնութեամբ 18 քրուբի թնդանութ
միայն կար, և ատոնցմով կրնային 8
օր արգելել Թիւրքերին մօտենալը:

Վէլէսդիոսի մէջ թիւրքերը նախ
քիչ զօրքով յարձակեցան ահագին
զիրքերին վրայ: 450 մարդ կորսն-
ցուցին որոնցմէ 150ն առաջին օրը
մեռան, գրէթէ նոյնչափ ալ երկու օրի
մէջ և անկէ յետոյ զրաւեցին զիրքե-
րը:

Ֆարսալի մէջ կռուող 40,000
թիւրքերէն և 20,000 Յոյներէն
միայն 100 150 հոգիի չափ մեռած և
վիրաւորուած կայ ընդ ամենը:

Կարճ խօսելով՝ կռիւն արինահեղ
չէ եղած գրէթէ: Երկու կողմի ալ
փամփուշտները լաւ տեսակէ չէին:
Կըսեն թէ 1,000 մէթրէն աւելի հե-
ռու նետող գնտակ բնաւ չկայ եղբր:
Եթէ մինչեւ 500 մէթր տեղ երթայ,
մորթին մէջ կը մնայ առանց մսէն ներս
անցնելու: Երկու կողմէն ալ լաւ հրա-
ցան նետողներ չկան:

Յոյները շատ այնպիսի ռումբեր
ունին որոնք չեն պայթիր կամ հե-
ռուն չեն երթար: Իրենց թնդանո-
թածիգ զօրքեր բնաւ մնաս չեն կըր-
ցած տալ թշնամիին. թրքական հի-
ւանդանոցներին մէջ գտնուողների
100ին 1ը միայն վիրաւորուած է այդ
ռումբերի պայթումէն:

Թիւրքերը միայն մարթինի ունին.
հետ մը իսկ մաւղէր չկար, գէթ թե-
սալիաի մէջ, իսկ ալպանացի պաշը-
պօղուգները, որոնք բանակի վերքն
են, իրենց զէնքերէ մեծ մասը նետե-
ցին և ճամբաների վրայ գտած կրա
հրացանները յափշտակեցին:

Թիւրք բանակին պաշար հասցնե-
լու համար բաւական լաւ կարգա-
դրութիւն եղած է, որչափ այդ կա-
րելի էր իրենց ունեցած քիչ միջոց-
ներով: Տեղափոխութեան համար
միայն տեղական միջոցները կը բա-
նեցնեն, մանաւանդ գրաստներ — էշ,
ջորի, ձի — քիչ անգամ եղի սալիքի:

Կռուի գիծերին վրայ զրկուած
բժիշկները բնաւ բան մը չպիտի կըր-
նային ընել եթէ Օսմանեան պանքախն
Լարիսա հաստատած հիւանդանոցը
չլինէր, ուր կը խնամուին 220 վիրա-
ւոր: Նոյն պանքաի մարդերը առաջին
կարգի շրջուն հիւանդանոց մ'ալ
զրկեցին միւս հիւանդանոցի գտնուած
գծէն քիչ մ'աւելի անդին:

— Կ.պօլսէն մայիս 26ին հեռագ-
րած է «Տէլըի Նիւս» թղթակիցը
թէ Բ. Դուրն ամեն ջանքի գործ կը
դնէ համոզելու համար Թեսալիաի բը-
նակիները թէ իրենց համար շահա-
ւոր է օսմանեան տիրապետութեան
տակ մտնելը:

Թանի թղթակիցն ալ հեռագրած
է թէ Կ.պօլսէն տասի չափ պատուի-
րակներ զրկուած են Թեսալիա,
թիւրքերէն և յունաբէն լեզուներով
խմբագրուած մի հանրագիր ստորա-
գրել տալու համար նոր գրաւուած
երկրների ժողովուրդներին որոնք
իբր թէ կը յայտնեն այդ հանրագրով
թէ իրենք կը նախընտրեն օսմանեան
տիրապետութեան տակ մնալ քան թէ
նորէն Յոյնն անցնել:

Ասոնք թէեւ հին խաղեր են որ
ալ նշանակութիւն չեն ունենար, բայց
կերելի թէ թիւրքը չորհրդի արդիւ-
նաւոր թէ ապարդիւն ամեն միջոց ի
գործ դնելէ:

— Կ.պօլսէն հեռագրած են մայիս
26ին:

Բոլոր պետութիւնների դեսպան-
ներէն խմբագրուած և Բ. Դրան
յանձնուած ծանուցագրին Ալմանիաի
ալ համաձայնիլը՝ միւս կառավարու-
թիւններին և մասնաւորապէս ռուս
կառավարութեան Պէրլին արած դի-
մումներին հետեւանքն եղւո՞ւ է: Ալ-
մանիան գլխաւորապէս երկու կէտի
վրայ առարկութիւններ կընէր. առա-
ջին՝ հակառակ էր Յունաստանի վճա-
րելիք պատեւազմական տուգանքի
քանակութիւնը անոր ելեւմուտքի
կարողութեան վրայ հիմնելու սկզբ-
բունքին. երկրորդ կը պնդէր թէ
խաղաղական պայմանները սուլթա-
նին ներկայացուելէ առաջ պէտք է
Եունաստանին ներկայացուին և ասոր
ընդունելէն յետոյ առաջարկուին սուլ-
թանին: Պետութիւններն այս վերջին
առարկութեան նկատմամբ որոշեցին
որ նախապէս Յունաստանի համա-
ձայնութիւնն առնելու պէտք չկայ
քանի որ այդ երկիր իր շահերի
պաշտպանութիւնը վստահացած է մեծ
պետութիւններին:

Պատեւազմական տուգանքի խնդ-
րին նկատմամբ Ալմանիաի բռնած ըն-
թացքին առթիւ կըսուի թէ Ալմանիա
կը փափաքի միտքերը պատրաստե-
լու որ Յունաստանի ելեւմուտքը կա-
նոնաւորուելով աւելի հաստատուն հի-
մի մը վրայ դրուի, այնպէս որ գոհա-
ցում տրուի յունական փոխառու-
թիւններին արժէթուղթեր ունեցողնե-
րին: Ինչ որ է. դեսպանների ծանու-
ցագրին Ալմանիաէն ալ ընդունուիլը
ամրապնդեց պետութիւնների համա-
ձայնութիւնը և շատ թեթեւցուց
ներկայ վիճակի ծանրութիւնը:

Հաւաքական ծանուցագիրը Կ.

պօլսի գեսպանների երիցագունին ,
աւստրեւհոնգարական գեսպան ֆա-
լիէ կոմսին միջոցով երէկ երեկոյ
յանձնուած լինելով արտաքին գոր-
ծերի նախարար Թէփֆիգ փաշային,
Բ. Դրան պառասխանին կը սպասուի
այժմ :

— Յոյն լրագրիչները կը չարուհանակեն խտուրդ գառափետել «Էթնիքէ Հէթէրիա» յեղափոխական ընկերութիւնը որը կը մեղադրեն թէ իր ունեցած ուժի նկատմամբ պոռոտախօսութիւններով մեծ յոյսեր ներշնչեց ժողովրդին և պատերազմասիրական այնպիսի հոսանքի մը մէջ մղեց գրեգորեան ամբօրէն որ թագաւորն ու կառավարութիւնը չկրցին այդ հոսանքի առջինն առնել և հիմա այս աղէտներ ծանրացան յոյն ազգին վերայ:

Արօյաւ լրագիրը որ Տ. Տէլիսանիի բերանն է, պատերազմէն առաջ տեղի ունեցած դէպքերին վրայ բազմաթիւ վաւերագիրներ հրատարակած է ուրոնց մէջ կը պատմուի թէ «Էլթիւքէ Հէթէրիա» ընկերութիւնը ի'նչպիսի գրգռիչ գործունէութիւն ունեցած և կառավարութիւնն ի'նչ ջանքեր աւելած է այդ գաղտնի ընկերութեան արգիլելու համար որ Թիւրքիաի և Յունաստանի միջև յարաբերութիւնն երբի խզում մը յառաջ չբերէ գահաւէժ կերպով :

Մարտ 24ին, կըսէ Բրոյա, Տ. Տէլեւա-
նիս իմացաւ Լարիսաի նահանգապետի և
Մաքրիս գեղապետի զրկած տեղեկագիր-
ներէն թէ ընկերութիւնն իր ունեցած
կամուսորներով իսկոյն արշաւանք մը պի-
տի ընէ Մակեդոնիաի վրայ: Անսխլապէս
անձնական դիմումներ ըրաւ որ այդ-
մարդերս յետ կենան իրենց դիմաւորու-
թենք: Ընկերութիւնը պատասխանեց թէ
ինք որոշած է յարձակիլ Մակեդոնիաի
վրայ և չպիտիս իր այդ որոշում:

Երբ գահաժառանգ իշխանը Լարիսա եկաւ, կարգապահութիւնն այդ ժամանակ վերահաստատուեցաւ զօրաբանակին մէջ որի վրայ ազդեցութիւն րանցեցեցեր էին ընկերութեան գործակալները. բայց մի քիչ յետոյ, այդ «գաղտնի իշխանութեան» զլիսաւորները երբ իմացան թէ Կրէտէին ինքնավարութիւն սկսի տրուել մի օտարազգի իշխան նշանակուելով, որոշեցին գահակէ ի կերպով փութացուել թիւրքիսի հետ պատերազմի:

Իրոյա կը յիշատակէ «Էթնիքէ Հէթէ-
րիա»ի խումբերի գործած ծայրայեղու-
թիւնները և ատունք «Թեսալիաի պատու-
հաս»ն եղան, կրտէ :

Սրանտարտին ալ կիմացունեն թէ
յոյն կառավարութիւնը թեաւալիա
Յիթիօփի մէջ աւազակութիւններ
առջեւն առնելու համար՝ շատ խիստ
հրամաններ զրկեր է գաւառական իշ
խանութիւններին որ «Լիթնիքէ Հէ
թէրիա» ի խումբերը բռնելով զինա
թափ անեն ։

— «Եթանտարա»-ի Պէրլինի թղթակիցը կըսէ թէ մեծ պետութիւնները համաձայներ են Երէտէի կառավարալիչնը՝ չանահեիւր Պաթէնպէրկի Ֆրանց Եոզէֆ Իլխանը որ մէկ շարաթ առաջ ամուսնացաւ Մօնթէնէկրօի Նիքիթա Իլխանի աղջկան հետ : Իլխանին տեղակալ պիտի նը չանահուի Պարոն Պիւքովից :

Թիւրքիան ալ իր հաւանութիւն
տուեր է :

— Կ.պօլէէն կրմացունեն մայիս 26ին թէ խաղաղական պայմանների բանակցութիւններին համար Բ. Դրան կողմէն նշանակուելիք պատուիրակը դեռ չէ որոշուած. մեծ եպարքոսը որ պատերազմի յաղթութիւններով ոգեւորուած կուսակցութեան գլուխը կը գտնուի, չուզեր որ արտաքին գործերի նախարար Թէմիշիք փաշան լինի այդ պատուիրակի, չափաւոր համաբերով զայն իր պահանջների մէջ, Կըսուի թէ Այտընի կուսակալ Բեմալի փաշան (նախկին մեծ եպարքոս) պիտի կանչուի այդ պաշտօնի համար :

— Թէեւ յոյս կայ որ խաղաղութեան պայմաններին վրայ համաձայնութիւն գոյանալով գործը վերջնայ չուտով, բայց ահն րոպէ կրնայ նաեւ գործը աւելի կնճռոտելով վտաճ. մը ծագեցունել. ուստի այժմէն չէ կարելի վճռել դեռ թէ զինադադարին անպատճառ կը յաջորդէ խաղաղութիւնը չուտով :

ՄԱՍՈՒԻ ԳԻՐԳՆԵՐ

Սրահնիսի Խմբագրատան մէջ
ծախու քը գտնուին հետեւեալ գիր-
քերը որոնց առկա. նշանակուած գի-
տերին մէջ հաշուուած է նաև զրկե-
լու փաստի ծախքը :

ԷԿԻՆԵԱՆ. Կսկճաւք (Բանաստեղծական գրուած մը Հայաստանի վիճակին լրայ), 1890. Տպագր. հեղինակին. Նիւ Եորք : , 30 սանթիմ

Վ. ՓԱՓԱՋԵԱՆՑ. Պատկերներ
Թիւրքախայերի կեանքից. Մոսկուա
1891. (Կը պարունակէ հեղինակին
գրած 11 վէպիկները) : 4 Քրանգ

Ծրարները ապահովագրուած
(recommandé-registered) ստանալ ու
գնդները պէտք է որ ամեն մէկ ծրա-
րի (մինչեւ 2 քիւ) համար 25 սանթիմ
ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

ՀԱՅԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ
(ԶԱԲԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԳԵՐՏԻՉ ԳՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

1894

Պուլկարիաի անկախութեան հե-
րոններէ մէկին, Զաքարիա Սթորա-
նովի, որ իր ընդունակութեան շնոր-
հով յաջողեցաւ մի լեռնաքանակ գիւ-
ղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզ-
հետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յե-
ղափոխական գործիչ, խմբագրապետ
և վերջապէս ազատ Պուլկարիաի Ազ-
գային ժողովի նախագահ դառնալ
խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրու-
թիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի
տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկա-
րիան թիւրքի լուծէն ազատելու աշ-
խատող պուլկար հայրենասէր յեղա-
փոխականների գործունէութեան ըմ-
պին։ Սկիզբը դրուած է նաեւ հեղի-
նակին, Բրոֆէսէօր Լուի Լըժէի, և
թարգմանչին միջեւ եղած թղթակ-
ցութիւնը այս գրքի հայրենէն թարգ-

մանուկեանն առթոյ :

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ
 իր յառաջաբանի վերջ թէ «Զար-
 մանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ըն-
 թեմեցոյնների հետաքրքրութիւնը
 չչարժի պետական մարդ գարձած մի
 գիւղացիի այս վաւերական պատմու-
 թեան վրայ»։»

Գինն է փոստի ծախքով մեկտեղ
1 ֆրանկ և 40 սանթիմ:

Տարածելու համար մեծ քանակությամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի :

(Պարսկաւտանի Հայերին համար
1 ֆրանգ է :)

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՆԱԿ
ԱՐՄԷՆԻԱ ԼՐԱԳՐԻՆ

Շատեր կան որ կը փափաքին
Արմէնիաի բաժնորդագրուիլ, բայց 20
Փրանքը մէկէն տալը դժուար՝ կը լինի
իբնէն քանի որ ազգային կեանքին
հետաքրքիր եղող ընթերցասէրներ
մեծամասնութիւնը մեր մէջ միջին
դասակարգին կամ շատ դիւրակեցիկ
չեղող դասակարգին կը պատկանի :

Իրաւ է թէ բաժնորդագրի մաս առ մաս վճարումներ կընդունինք մենք, 20 Ֆրանգ մէկէն վճարել չլըր-ցող բաժնորդներին դիւրութիւն տա-լու համար. սակայն լրագրի մէկ շըր-ջանի բաժնորդագրին 20 Ֆրանգը մի քանի անգամէն ղրկեն ալ՝ մի քանի աւելամ նամակ գրելու և մի քանի անգամ գրամ և նամակ փոստին յանձնելու աւելորդ ծախքերով և աշ-խատանքներով թէ՛ աւելի թանկ կը լինի և թէ՛ աւելի ձանձրացուցիչ կը դառնայ :

Բայց եթէ մէկ անգամէն 20 ֆլ-
րանգ վճարելը դելրին չէ անհնարին
հաւար, մի քանի օրը մի անգամ
փոքրիկ խնայողութիւններ անելով
(օրինակի համար օրական 15 կամ 10
կամ 5 սանթիմով) կարելի է 20
ֆրանք գոյացունել և 1 տարի շարու-
նակ Արմենիա ստանալու համար
բաժնորդակիւնը պատրաստած լինե-
լով կանխիկ զրկել մէկ անգամէն : Ի
հարկէ այսպիսի կարգադրութիւն ա-
նոնց համար է որոնք Արմենիան կու-
զեն կարգաւ, բայց նւթական դժուա-
րութեան, դրամի կողմէ գժուարու-
թեան կը հանդիպին. անոնց համար
չէ մեր ըսածը որոնք բարոյական զըժ-
ուարութեան, սրտի կողմէ պակա-
սութեան կը հանդիպին :

Այդ եպատակի համար, այսինքն
Արմենիայի շրջանի սկզբէն (օգոստոս)
բաժնորդ եղած ինեկ և կանոնին հա-
մեմատ իրենց բաժնորդագրին 20
Ֆրանգը կանխիկ վճարել փափագող-
ներին մի դիւրութիւն տուած ինե-
լու համար, ահա մենք ծախու հանած
ենք «Խնայողական գանձանակ ԱՐ-
ՄԻՆԻԱ լրագրի» :

Այն անգամ երբ մարդ գիւրու-
թիւն ունենայ արծաթ 50 սանթիմիոց
մը (10 սէնթ ամբրիկեան = 50 սթօ.
թին.քա պուկարական = 50 պան
ռումանական հայն) մէկ կողմ զնելու

կը ձգէ այդ խնայողական գանձանա-
կի մէջ, ուր ձգուածը ա'լ անկա-
րելի է որ դուրս հանուի մինչեւ որ
Արմէնիայի բաժնորդագիրն 20 ֆրան-
գը (40 հատ 50 սանթիմոնց) մէջը լե-
ցուելով չամբողջանայ, Այդ ժամանակ
միայն կրնայ պարպուիլ, տակի կողմէն
կափարիչը դարձունելով. և պարպուե-
լէն յետոյ նորէն կրնայ գոցուիլ 20
ֆրանգի մի նոր խնայողութիւն ալ
գոյացունելու համար :

Գանձանակը դիւրատար փոքրիկ բան մ'է որ մինչեւ իսկ գրպանի մէջ կրնայ պահուիլ եթէ ուզուի : Վրան շինուած կայ նաեւ քանակալափ մը որ գանձանակին մէջ ձգուած դրամները 5 ֆրանգի հասածին պէս, կը սկսի այնուհետեւ ցոյց տալ թէ մէջի գումարը ո՞րչափի հասած է :

«Խնայողական գանձանակ»-ի գինն է 2 ֆրանգ : Այդ գումար մեզ վճարողին կը ղրկենք գանձանակին հետ մէկտեղ մի ստացագիր ռըի վրայ նշանակուած կը լինի գնողի անունն ու հասցէն : Եթէ ՄԻԵԻՆՈՅՆ ԱՆՁԸ, առանց ուշանալու ժամանակին բաժնորդ գրուելով Արմէնիա լրագրի տարեշրջանի սկզբէն (օգոստոս ամիս), 18 ֆրանգի հետ մէկտեղ յիշեալ ստացագիրը վերադարձունէ Արմէնիայի խմբագրութեան, ամբողջ մէկ շրջանի բաժնորդագին 20 ֆրանգը վճարած կը համարուի, որով «Խնայողական գանձանակ»ը ձրի կը մնայ իրեն :

JP

ՀԻՄՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆՆԵՐ

ՆՄՈՅՇՆ ԵՐ

Մ. ՓԱՐՓՈՒԳԱԼՅԱՆԻ

ԳՐԱԾ ՈՏԱՆԱԻ ՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրենասիրական ոտանավորներէ մի քանին ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբրեւ նմոյշներ զանազան քաղաքներէ մէջ և զանազան տպաւորութիւններէ տակ իւր երբեմն գրած ոտանավորներին որոնք ժամանակին հրատարակուած չի լինելով կորսուած են այժմ։ Այն քանի ոտանավորներ որոնք իբրեւ նմոյշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր և ցան կը գտնուին Է. Պոլիս տը պագրուած ազգային երգարաններին մէջ՝ որոց վերատին տպագրութիւնն վաղուց արդէն արգելուած է, և Ասիա և Արմենիա լրագիրներին մէջ։ Նմոյցներ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըրւած են նաեւ թէ այդ ոտանավորներինչ տպաւորութիւնների տակ ներշնչուելով գրուած են։ Դին (10 սանթիմ) 15 սանթիմ։

ՏՆՕՐԷՆ — ԽՄԲԱԳԻՐ

У. ЧАПОВЪ И ДРУГІЕ

U L F 6 1

Հայերէն տառարան Թ. Փոքրունգալեւ

Le Gérant : François CARRIÈRE
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi
Allées de Meilhan, 44.